

Gruzinų režisieriaus „Chanuma“ - skoningas vodevilis

Panevėžio Juozo Miltinio dramos teatre vyksta intensyvios naujo spektaklio „Chanuma“ repeticijos. Spektaklio premjera numatoma jau vasario 24 ir 25 dienomis. Spektaklį pagal gruzinų klasiko Avksentijaus Cagarelio pjesę tuo pačiu pavadinimu stato vienas ryškiausių vyresniosios kartos gruzinų teatro kūrėjų - režisierius ir dramaturgas Andro Enukidzė. Scenografiją ir kostiumus kuria Šota Bagališvilis. Spektaklio kompozitorius - Michailas Mdinardzė. Spektaklyje vaidina beveik visi teatro trupės aktoriai, tarp jų - ir kviestinis aktorius Antanas Venckus. Pagrindinius vaidmenis kuria Albinas Kėleris, Jolita Skukauskaitė-Vaišnienė, Erika Račkytė, Olita Dautartaitė, Eleonora Matulaitė, Vytautas Kupšys, Jonas Čepulis, Antanas Venckus, Rimantas Teresas, Eleonora Koriznaitė, Giedrius Arlauskas, Laimutis Sėdžius, Almantas Vaišnys, Ligita Kondrotaitė ir Asta Preidytė.

Avksentijaus Cagarelio pjesė „Chanuma“ (1882) - tai temperamentinga ir pamokanti komedija. Tbilisyje konkuruojančios piršlės Avlabario turgaus prabangoje ir šurmulyje ieško jaunos nuotakos su dideliu kraičiu arogantiškam, bet nuskurdusiam kunigaikščiui. Ruošiamoje intrigoje atsiduria turtingas, bet nemokantis skaityti pirklys Mikičius, kuris svajoja dukters Sonos vedybų keliu gauti kunigaikščio herbą ir titulą. Tačiau rezgamos piršlybų intrigos veiksmė atsiranda nenumatyta kliūtis - Sonos ir jos muzikos mokytojo Kotė meilė. Finale iškart trijose vestuvėse linksminasi pirkliai, kunigaikščiai ir paprasti žmonės, gruzinai, armėnai, rusai. O keisčiausia, kad netikėtai vyrą susiranda pagrindinė veikėja - pati piršlė Chanuma.

Tarp įtemptų repeticijų apie būsimą premjerą kalbamės su režisieriumi Andro Enukidze.

Gal galėtumėte šiek tiek papasakoti apie būsimą spektaklį. Kas Jums svarbiausia Avksentijaus Cagarelio „Chanumoje“?

„Chanuma“ - labai garsus vodevilis, kuriame, žinoma, kiekvienas režisierius nori atrasti kažką naujo, savo. Šiame veikale svarbiausi ne socialiniai klausimai, o meilės, santykių peripetijos. Kartu „Chanumoje“ tiksliai atspindėtas mažos valstybės ir mažos tautos likimas. Kažkuo Gruzijos likimas primena Lietuvos likimą - tai taip pat maža tauta, taip pat išdidi tauta, kuri visą laiką savo kaimynams turi įrodinėti teisę egzistuoti. Viso to fone mes stengiamės įminti šekspyrišką Montekių ir Kapulečių atžalų meilę. Romeo pas mus - Kotė, Džiuljeta - Sonia. Jaunuoliai iš skirtingų socialinių klasių, skirtingų tautybių. „Chanuma“ yra apie tai, kaip reikia sugyventi tautoms, kaip joms reikėtų elgtis ir kaip ne. Tokiomis temomis juokaujama mūsų „Chanumoje“.

Spektakliu bandysime sukurti epochai artimą atmosferą. Tačiau tekstas modernizuotas [inscenizacija paties Andro Enukidzės], santykiai tarp herojų šiuolaikiškesni. Toks erdvėlaikių susisluoksniavimas būdingas ir pačiam Tbilisiui, kuriame vyksta „Chanumos“

intrigos. Tbilisyje vis dar yra išlikę vietų, į kurias patekęs nesuprasi, kokiam laikmečiui, epochai jas priskirti. Taip, kaip buvo prieš 100 metų, yra ir dabar. Ir dėkui Dievui, kad mieste liko autentiškų, nerestauruotų vietų.

Kuo Tbilisio kultūra yra išskirtinė visos Gruzijos kontekste?

Tbilisio kultūra – tai labai stipri kultūra, pasireiškianti ir architektūroje, ir žmonių tarpusavio santykiuose; yra tampriai susijusi su geografija, landšaftu. Tai unikali kultūra, tie, kam teko lankytis Tbilisyje, jaučia skirtumus. Šiame mieste gausu europietiškos ir Rytų kultūrų elementų, kurie koegzistuoja labai subtiliame santykiyje, jį net sunku nusakyti žodžiais. Tai skonio klausimas, kuris apskritai Gruzijoje – labai svarbus. Dėl to gruzinai stengiasi viską daryti gražiai, skoningai. Netgi meilė moteriai turi būti su skoninga, rafinuota, o ne šiaip sau. Šios Tbilisio kultūros pasiuntiniu Panevėžyje ir esu.

Gal galėtumėte trumpai pakomentuoti Avksentijaus Cagarelis „Chanumos“ reikšmę Gruzijos teatro tradicijai?

Buvo daug gerų spektaklių, pastatytų pagal šią pjesę. „Chanuma“ – puikus pretekstas geram, skoningam humorui. „Chanumą“ Gruzijos teatro tradicijoje galėčiau net lyginti su Moliere'o komedijomis. Pats šią pjesę režisuosiu jau antrą kartą. Pirmą kartą „Chanumą“ 2011 m. stačiau Maskvos „Mileniumo“ teatre. Tačiau šįkart tai bus visiškai kitoks spektaklis. Iš esmės dėl to, kad tai dvi skirtingos kultūrinės erdvės. Lietuviai daug geriau supranta gruzinus. Mus apibrėžia ta pati būtis, o rusai visada nori būti vyresniuoju broliu. Jokiu būdu nebaru rusų, manau, kad to nereikėtų daryti, tiesiog įvardiju požiūrių skirtumus. Lietuviškos „Chanumos“ versijos kompozitorius – Michailas Mdinardzė, jis taip pat muziką „Chanumai“ kuria antrąjį kartą. Michailas yra labai žinomas kompozitorius Gruzijoje, su nepriekaištingu muzikiniu skoniu. Jo muzika, sukurta naujametinių švenčių Tbilisyje proga, yra nepakartojama, visas miestas būna tiesiog panardinamas į įvaizdžių ir išgyvenimų pasaulį. O spektakliui scenografiją, beje, pirmą kartą kurs jaunas scenografas, dailininkas Šota Bagališvilis. Tai jaunas, įdomus menininkas, kurio darbai yra atrinkti į šiais metais vykiančią pasaulinę scenografijos parodą „World Stage Design“ Taivane. Mano jau toks amžius, kad reikia maitintis jaunu krauju.

Ar labai skiriasi gruzinų ir lietuvių aktoriai?

Norėčiau pabrėžti ne skirtumus, o tai, kas bendra. Kiekvieną talentingą aktorį, ar jis dirbtų Kinijoje, ar kur kitur, apibūdina noras gyventi spektaklio sumanymu, kūrybinis džiaugsmas. Netalentingas žmogus niekada neįsitrauks. Teatre gali dirbti tik žmonės, kuriems labai patinka dirbti, jie patiria malonumą dirbdami. Šioje srityje gerai dirba tik žmonės su

Gruzinų režisieriaus „Chanuma“ – skoningas vodevilis

atsidavimu, noru, kūrybine ugnele. Ir tikra tiesa, kad Lietuvoje ir būtent Juozo Miltinio dramoms teatre yra daug gerų, talentingų aktorių su geru techniniu pasiruošimu. Manau, tai logiška išvada apie teatrą, kuriam vadovavo pats Juozas Miltinis. Aš esu įsitikinęs, kad šlovė sugriš į šį teatrą, jeigu reikės, Miltinis padės iš kito pasaulio. Tai bus labai geras, iš tiesų tai jau yra geras, teatras. Čia dirba daug įdomių, skirtingų režisierių ir šiam teatrui vadovauja atviras pasauliui profesionalas.

Kaip nusprendėte režisuoti „Chanumą“ Juozo Miltinio dramoms teatre?

Su Linu Marijumi Zaikausku teko dirbti Rumunijos, Lenkijos, Rusijos teatruose. Mačiau daug jo spektaklių. Mūsų draugystė – grynai kūrybinė, man patinka tai, ką jis daro scenoje. Dėl to aš, žinoma, negalėjau nesutikti su jo pasiūlymu dirbti Juozo Miltinio dramoms teatre. Ir pats negalėjau nepakviesti Lino dirbti į Batumio teatrą, kuriam šiuo metu vadovauju. Man, kaip vadovui, tiesiog buvo reikalingas jo režisuotas spektaklis. Praėjusių metų vasarą jis Batumyje pastatė labai gerą spektaklį pagal vieną Ivano Franko pjesę.

Kokius ryškiausius momentus išskirtumėte savo, kaip režisieriaus, karjere?

Jau esu šiek tiek pasiekęs savo gyvenime, karjere. Pastačiau 70 spektaklių Gruzijoje, Rusijoje, Lenkijoje, Rumunijoje, Turkijoje. Sulaukiau įvairių įvertinimų, esu profesorius Gruzijos teatro ir kino universitete. Nuo mažumės norėjau dirbti teatre. Iš karto po mokyklos įstojau į Teatro ir kino universitetą, juk paprastai taip nebūna – jaunuoliai įstoja tik po kelinto karto. Labai jaunas patekau į profesionalų teatrą. Buvau dar studentas kai gavau savo pirmąjį atlyginimą už spektaklio režisūrą, stačiau Frydricho Diurenmato pjesę „Vaidiname Strindbergą“. Išties buvo gėda imti pinigų už tai, ką daryti nepaprastai mėgstu. Bet dabar jau negėda, juk gyvenu iš šios profesijos. Režisūra – tai profesija, kurioje reikia nuolatos laikyti egzaminą. Taip nebūna, kad viską žinai. Kiekvienas projektas – naujas egzaminas ir jį reikia išlaikyti gerai. Esu įsitikinęs, kad reikia statyti spektaklius su studentais ir visada iš naujo mokytis.

Koks buvo didžiausias iššūkis Jūsų karjere?

Vienas ryškesnių – tai darbas su lenkų aktore Grazyna Barszczewska. Vroclave stačiau Antono Čechovo „Vyšnių sodą“, Barszczewska vaidino Ranevską. Ji savaitgaliais filmuodavosi pas Steveną Spielbergą, kuris tuo metu dirbo Kopenhagoje, o nuo pirmadienio iki penktadienio repetuodavo su manimi. Galite tik įsivaizduoti aplinkybes. Man taip pat visada įdomu dirbti su Šota Rustavelio teatro aktorais. Labai stiprią trupę turiu Batumyje. Geri aktoriai – visada iššūkis. Vienas malonumas dirbti su gerais, talentingais aktorais, keliančiais iššūkius.

Kas Jums svarbiausia teatre? Aktorius?

Aktorius teatre yra „pagrindinis patiekalas“. Kaip žinote, teatras – sintetinis menas, o aktorius yra pagrindinė visų komponentų dalis.

Pirmą kartą viešite Lietuvoje? Kokie Jūsų įspūdžiai?

Taip, kaip režisierius t.y. darbiniais reikalais lankausi Lietuvoje pirmą kartą. Tačiau lankiausi teatro jubiliejuje pernai, vaikystėje dažnai su tėvais atostogaudavome Palangoje, Trakuose ir pan. Man visada malonu svečiuotis, sugrįžti į Lietuvą.

Vyresniosios kartos teatro režisierius, dramaturgas Andro Enukidzė (g. 1965, Tbilisyje) yra pastatęs daugiau nei 40 spektaklių įvairiuose Gruzijos ir kitų šalių teatruose (Lenkijoje, Rumunijoje, Turkijoje). Taip pat su Robertu Sturua, kitu gruzinų teatro režisieriumi, jis įkūrė pirmąjį teatro režisūros fakultetą Turkijoje (Bilkento universitetas, Ankara). Andro Enukidzė yra pelnęs Gruzijos kultūros ministerijos apdovanojimus už pjeses „Ir rytoj premjera“ (kartu su Miho Mosulišvili, 1989) ir „Tryliktoji eksperimentinė“ (taip pat kartu su Miho Mosulišvili, 1991), už geriausią režisūrą Gruzijos teatrų festivalyje 1988 m., tarptautiniame Tbilisio teatrų festivalyje „Auksinė kaukė“ 2000 m., taip pat buvo apdovanotas pagrindiniu prizu tarptautiniame kamerinių teatrų pagal F. Dostojevskio kūrinis festivalyje Senojoje Rusoje (už spektaklį „Dostojevskis.ru“). Nuo 2014 m. Andro Enukidzė yra Batumio valstybinio Iljos Čavčavadzės vardo teatro meno vadovas.

Premjerą „CHANUMA“ galite pamatyti vasario 24 ir 25 dienomis, 18 valandą, Juozo Miltinio dramos teatre.

Parengė Ilona VITKAUSKAITĖ

